

СТРАТЕГІЧНІ ПРІОРИТЕТИ БОРГОВОЇ ПОЛІТИКИ КРАЇНИ**Макогон В. Д.
Адаменко І. П.**

Актуальність теми дослідження. Забезпечення цілеспрямованого впливу на суспільний розвиток потребує формування та реалізації дієвої боргової політики на основі удосконалення інституційного забезпечення фінансово-бюджетних перетворень.

Постановка проблеми. Вагомими завданнями в сучасних умовах є: підвищення ефективності боргового механізму та забезпечення боргової стійкості; удосконалення боргового інструментарію фіскальної політики; оптимізації структури боргового портфелю.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика формування та реалізації боргової політики доволі поширена в наукових дослідженнях: Д. Рікарда, Р. Макконнелла, Д. Мілля, П. Самуельсона, А. Сміта, М. Фрідмена, І. Запатріної, Г. Кучер, Л. Лисяк, І. Лук'яненко, А. Мазаракі, М. Пасічного, І. Чугунова та інших.

Виділення недосліджених частин загальної проблеми. Зазначені вище питання актуалізуються у зв'язку з погіршенням тренду соціально-економічного розвитку, посиленням військової агресії проти України, що вимагає розв'язання низки конкретних завдань в сфері боргового управління.

Постановка завдання, мети дослідження. Завданнями дослідження є: розкрити роль боргової політики на даному етапі розвитку суспільних відносин; обґрунтувати особливості застосування боргового інструментарію фіскальної політики. Метою дослідження є розкриття стратегічних напрямів боргової політики в сучасних умовах.

Метод або методологія проведення дослідження. У статті застосовано сукупність методів наукового дослідження: системного підходу, структурування, синтезу та ін.

Викладення основного матеріалу (результати роботи). Розкрито роль боргової політики на даному етапі розвитку суспільних відносин. Обґрунтовано особливості застосування боргового інструментарію фіскальної політики. Визначено стратегічні напрями боргової політики в сучасних умовах.

Галузь застосування результатів. Результати дослідження можуть бути використані в процесі формування та реалізації боргової політики.

Висновки відповідно до статті. Обґрунтованість реалізації боргової політики є ваговою умовою досягнення національних соціально-економічних інтересів. В сучасних умовах необхідне розуміння складності та багатовимірності порушених питань. При цьому одним із найважливіших завдань є підвищення ефективності боргового механізму та забезпечення боргової стійкості.

Ключові слова: боргова політика, борг, державне регулювання, державний борг, гарантований державний борг, борговий портфель.

СТРАТЕГИЧЕСКИЕ ПРИОРИТЕТЫ ДОЛГОВОЙ ПОЛИТИКИ СТРАНЫ**Макогон В.Д.
Адаменко И.П.**

Актуальность темы исследования. Обеспечение целенаправленного влияния на общественное развитие требует формирования и реализации действенной долговой политики на основе усовершенствования институционального обеспечения финансово-бюджетных преобразований.

Постановка проблемы. Весомыми задачами в современных условиях являются: повышение эффективности долгового механизма и обеспечение долговой устойчивости; усовершенствование долгового инструментария фискальной политики; оптимизации структуры долгового портфеля

Анализ последних исследований и публикаций. Проблематика формирования и реализации долговой политики довольно распространена в научных исследованиях: Д. Рикардо, Р. Макконнелла, Д. Милля, П. Самуэльсона, А. Смит, М. Фридмена, И. Запатриной, Г. Кучер, Л. Лисяк, И. Лукьяненко, А. Мазараки, Н. Пасечного, И. Чугунова и других.

Выделение неисследованных частей всеобщей проблемы. Указанные выше вопросы актуализируются в связи с ухудшением тренда социально-экономического развития, усилением военной агрессии против Украины, что требует решения ряда конкретных задач в сфере долгового управления.

Постановка задачи, цели исследования. Задачами исследования являются: раскрыть роль долговой политики на данном этапе развития публичных отношений; обосновать особенности применения долгового инструментария фискальной политики. Целью исследования является раскрытие стратегических направлений долговой политики в современных условиях.

Метод или методология проведения исследования. В статье применена совокупность методов научного исследования: системного подхода, структурирования, синтеза и т.д.

Изложение основного материала (результаты). Раскрыта роль долговой политики на данном этапе развития публичных отношений. Обоснованы особенности применения долгового инструментария фискальной политики. Определены стратегические направления долговой политики в современных условиях.

Область применения результатов. Результаты исследования могут использоваться в процессе формирования и реализации долговой политики.

Выводы в соответствии со статьей. Обоснованность реализации долговой политики является важным условием достижения национальных социально-экономических интересов. В современных условиях необходимо понимание сложности и многомерности поднятых вопросов. При этом одна из важнейших задач – повышение эффективности долгового механизма и обеспечение долговой устойчивости.

Ключевые слова: долговая политика, долг, государственное регулирование, государственный долг, гарантированный государственный долг, долговой портфель.

STRATEGIC PRIORITIES OF THE COUNTRY'S DEBT POLICY

Makohon Valentyna,
Adamenko Iryna

Relevance of the research topic. Ensuring purposeful influence on social development requires the formation and implementation of an effective debt policy based on improving the institutional support of financial and budgetary reforms.

Formulation of the problem. Important tasks in modern conditions are: increasing the efficiency of the debt mechanism and ensuring debt sustainability; improving the debt instruments of fiscal policy; optimizing the structure of the debt portfolio.

Analysis of recent research and publications. Problems of formation and implementation of debt policy are quite common in the research of: D. Ricardo, R. McConnell, J. Mill, P. Samuelson, A. Smith, M. Friedman, I. Zapatrina, G. Kucher, L. Lysyak, I. Lukyanenko, A. Mazaraki, M. Pasichnyi, I. Chugunov and others.

Selection of unexplored parts of the general problem. The above issues are relevant in connection with the deteriorating trend of socio-economic development, increasing military aggression against Ukraine, which requires a number of specific tasks in the field of debt management.

Problem setting, research goals. The objectives of the study are: to reveal the role of debt policy at this stage of development of public relations; substantiate the peculiarities of the application of debt instruments of fiscal policy. The purpose of the study is to reveal the strategic directions of debt policy in modern conditions.

Method or methodology of the study. The article uses a set of research methods: a systematic approach, structuring, synthesis, etc.

Presentation of the main material (results of work). The role of debt policy at this stage of development of public relations is revealed. The peculiarities of the application of debt instruments of fiscal policy are substantiated. The strategic directions of debt policy in modern conditions are determined.

Field of application of results. The results of the study can be used in the formation and implementation of debt policy.

Conclusions according to the article. The validity of the implementation of debt policy is an important condition for achieving national socio-economic interests. In modern conditions it is necessary to understand the complexity and multidimensionality of the issues raised. At the same time, one of the most important tasks is to increase the efficiency of the debt mechanism and ensure debt stability.

Key words: debt policy, debt, state regulation, public debt, guaranteed public debt, debt portfolio.

JEL Classification: G18, H63.

Актуальність теми дослідження. Боргова політика є вагомим інструментом регулювання суспільних процесів. Обґрунтованість даної політики її послідовність сприяє підвищенню довіри до державних інститутів. Вагомим завданням боргової політики є підвищення ефективності боргового механізму та забезпечення боргової стійкості. Разом з цим, будь-яка цивілізована держава зобов'язана захищати своїх громадян від соціально-економічних негараздів, потрясінь. В економічному плані даний захист залежить, насамперед, від фінансування відповідних заходів та програм, але саме фінансування визначається як можливостями економіки країни так і можливостями щодо залучення фінансових ресурсів шляхом здійснення запозичень. В умовах воєнного стану актуалізувалось питання ефективного застосування боргового інструментарію фіскальної політики. При цьому необхідно враховувати, що в даних умовах, потреба в фінансових ресурсах для фінансування бюджетних призначень кардинально зростає.

Ступінь дослідження даної проблеми вченими. Серед вагомих досліджень зарубіжних та вітчизняних вчених щодо формування та реалізації боргової політики слід назвати праці: Д. Рікарда, Р. Макконнелла, Д. Мілля [3], П. Самуельсона [7], А. Сміта [9], М. Фрідмена, І. Запатріної, Г. Кучер [2], Л. Лисяк, І. Лук'яненко, А. Мазаракі, М. Пасічного [6], І. Чугунова [12] та інших. Разом з тим, в умовах посилення військової агресії проти України посилились деформація соціально-економічних засад.

Метою дослідження є розкриття стратегічних напрямів боргової політики в сучасних умовах.

Завдання дослідження. Для досягнення зазначеної мети поставлено такі завдання: розкрити роль боргової політики на даному етапі розвитку суспільних відносин; обґрунтувати особливості застосування боргового інструментарію фіскальної політики.

Методи дослідження. У даному дослідженні використано системний метод: при розкритті ролі боргової політики на даному етапі розвитку суспільних відносин. Метод структурування застосовано з метою

узагальнення та систематизації особливостей застосування боргового інструментарію. Метод наукового абстрагування, синтезу використано при розкритті стратегічних напрямів боргової політики в сучасних умовах.

Результати дослідження. Боргова політика – це система заходів органів державного управління спрямованих на регулювання суспільних відносин шляхом забезпечення ефективної мобілізації, розподілу, використання та повернення запозичених фінансових ресурсів. На даному етапі суспільного розвитку вагомими постали завдання щодо обґрунтування нових підходів до управління державним боргом, застосування боргового інструментарію забезпечення суспільної стабільності та економічної самодостатності.

Переважна більшість країн як з трансформаційною так і розвинутою економікою характеризується високим рівнем боргу та низькими темпами економічного зростання. Пріоритетними напрямками з метою стримування зростання рівня заборгованості є реалізація грошово-кредитної політики, яка реагує на борг домогосподарств та макропруденційної політики, що полягає у зниженні ліміту відношення позики до її вартості. За останні роки обсяг державного боргу в країнах Європейського Союзу зростає значними темпами. Найвищі показники частки державного боргу у ВВП за 2018-2020 роки відмічається в таких країнах: Греції – 191,13%; Італії – 141,43%; Португалії – 124,43%; Іспанії – 104,33%; Бельгії – 103,47%; Франції – 103,43%. Зменшення частки державного боргу у ВВП за 2018-2020 роки порівняно з 2009-2011 роками відмічається в таких країнах: Ірландії на 23,76 відсоткових пунктів; Мальті – 11,77 відсоткових пункти; Німеччині – 8,99 відсоткових пунктів; Нідерландах – 8,11 відсоткових пункти; Австрії – 4,59 відсоткових пункти; Чехії – 4,31 відсоткових пунктів (табл. 1).

Таблиця 1. Частка валового боргу загального державного управління у ВВП країн ЄС, %

	2009-2020	2009-2011	2012-2014	2015-2017	2018-2020
Єврозона - 19 країн (з 2015 р.)	88,67	84,50	91,93	89,43	88,80
Єврозона - 18 країн (2014 р.)	88,87	84,63	92,13	89,63	89,07
Європейський Союз – 27 країн (з 2020 р.)	82,64	79,27	85,80	83,30	82,20
Бельгія	103,66	101,33	105,77	104,07	103,47
Болгарія	20,98	14,73	20,20	26,70	22,27
Чехія	37,58	36,73	43,50	36,83	33,27
Данія	40,39	42,97	44,40	37,63	36,57
Німеччина	71,96	78,20	78,10	68,57	62,97
Естонія	9,64	6,70	10,20	9,73	11,93
Ірландія	83,33	86,17	114,67	72,93	59,57
Греція	173,33	149,80	173,50	178,9	191,13
Іспанія	89,72	61,23	94,27	99,03	104,33
Франція	94,75	85,37	92,97	97,23	103,43
Хорватія	72,88	56,47	77,87	79,93	77,23
Італія	131,54	118,50	131,47	134,77	141,43
Кіпр	89,83	58,87	97,80	101,07	101,60
Латвія	40,62	43,17	41,47	38,83	39,00
Литва	38,14	33,77	39,63	40,43	38,73
Люксембург	20,71	17,63	21,73	20,83	22,63
Угорщина	75,62	79,43	77,27	74,2	71,57
Мальта	57,77	67,27	65,03	52,87	45,90
Нідерланди	59,84	59,23	67,27	61,13	51,73
Австрія	80,52	81,67	82,40	82,07	75,93
Польща	52,33	52,67	54,00	52,03	50,60
Португалія	121,48	100,80	131,10	129,60	124,43
Румунія	35,58	28,47	37,97	36,73	39,13
Словенія	64,52	39,77	67,97	78,43	71,90
Словаччина	49,52	40,17	53,5	51,93	52,47
Фінляндія	56,93	45,57	56,53	62,67	62,93
Швеція	39,92	38,67	40,93	42,23	37,83

Джерело: розраховано на основі даних [5].

В Україні за 2010-2021 роки частка державного та гарантованого державного боргу у ВВП складала 55,8%, у тому числі за 2010-2012 роки – 36,3%, за 2013-2015 роки – 62,3%, за 2016-2018 роки – 71,2%, за 2019-2021 роки – 53,2% (табл. 2). Разом з цим, у 2022 році спостерігається значний рівень нарощення державного боргу. У лютому 2022 року збройна агресія та бойові дії на території України створили надзвичайні економічні виклики та проблеми, суттєво погіршилися основні економічні показники. За різними оцінками втрати ВВП у березні 2022 року склали 33-43%.

З метою розв'язання проблемних питань розвитку вітчизняної економіки в умовах воєнного стану, подолання наслідків завданих збройною агресією активізувались питання кардинального перегляду пріоритетів державної політики, зокрема щодо запозичень. Відповідно, з метою підтримки економіки

здійснено: ряд аукціонів з продажу військових облігацій з метою забезпечення проведення пріоритетних видатків; прайсинги додаткового випуску єврооблігацій [10]; заходи щодо розширення межі та граничного розміру надання державних гарантій. Встановлено таку можливість для банків-кредиторів, що пройшли відбір для отримання частково гарантування державою зобов'язань за портфелем кредитів для мікро- малого та середнього бізнесу [11].

Таблиця 2. Державний та гарантований державний борг України, млрд. грн.

	Загальна сума боргу	у % до ВВП (СНР`2008)	Державний борг			Гарантований державою борг		
			всього	внутрішній борг	зовнішній борг	всього	внутрішній борг	зовнішній борг
2010	432,3	38,6	323,5	141,7	181,8	108,8	13,9	94,9
2011	473,1	35,1	357,3	161,5	195,8	115,8	12,2	103,6
2012	515,5	35,3	399,2	190,3	208,9	116,3	16,2	100,1
2010-2012	473,6	36,3	360,0	164,5	195,5	113,6	14,1	99,5
2013	584,8	38,4	480,2	257,0	223,3	104,6	27,1	77,4
2014	1 100,8	69,4	947,0	461,0	486,0	153,8	27,9	125,9
2015	1 572,2	79,1	1 334,3	508,0	826,3	237,9	21,5	216,4
2013-2015	1 085,9	62,3	920,5	408,7	511,9	165,4	25,5	139,9
2016	1 929,8	80,9	1 650,8	670,6	980,2	279,0	19,1	259,9
2017	2 141,7	71,8	1 833,7	753,4	1 080,3	308,0	13,3	294,7
2018	2 168,4	60,9	1 860,3	761,1	1 099,2	308,1	10,3	297,8
2016-2018	2 080,0	71,2	1 781,6	728,4	1 053,2	298,4	14,2	284,1
2019	1 998,3	50,2	1 761,4	829,5	931,9	236,9	9,4	227,6
2020	2 551,9	60,4	2 259,2	1 000,7	1 258,5	292,7	32,3	260,4
2021	2 672,0	48,9	1 334,30	670,6	1 300,1	309,3	49,0	260,3
2019-2021	2 407,4	53,2	1 785,0	833,6	1 163,5	279,6	30,2	249,4

Джерело: розраховано на основі даних [4-5].

Разом з цим для успішної реалізації боргової стратегії України необхідно розробити конкретні державні програми спрямовані на забезпечення досягнення поставленої мети. Шляхом проведення обґрунтованої боргової політики вагомим завданням органів державного управління постало забезпечити для людей необхідний рівень життя. Втрата роботи, відповідно заробітної плати внаслідок бойових дій, має бути певною мірою компенсована системою державних заходів. В сучасних умовах при розробці боргової політики необхідно враховувати такі основні засади: рівень державного втручання повинен відповідати вимогам що постають перед суспільством в умовах воєнного стану; механізм соціального захисту повинен формуватися як сукупність державних гарантій, що забезпечують дотримання прав людини; борговий механізм має бути дієвим на всіх рівнях з чітко визначеною на законодавчому рівні відповідальністю. Виходячи з зазначеного, формулюються сучасні пріоритетні завдання боргової політики: запобігання виникненню пікових навантажень на державний бюджет, що пов'язані із здійсненням платежів за державним боргом; забезпечення розвитку внутрішнього ринку державних цінних паперів; використання державних гарантій виключно як інструменту підтримки реалізації проектів, які відповідають державним завданням і пріоритетам [1].

Також, вагомим завданням є врахування взаємозв'язку між борговою політикою та рівнем економічного розвитку суспільства. Адже економічний спад в умовах воєнного стану посилює потребу у залученні додаткових фінансових ресурсів. Неодмінним є і те, що вирішення багатьох соціально-економічних завдань визначається економічними ресурсами, які може спрямовувати держава на їх здійснення, та заданими параметрами для досягнення певних цілей, з урахуванням економічного розвитку в часі, тобто з урахуванням стратегії розвитку країни. Але потрібне розуміння, що стратегічний реалізм – це розуміння реальності з урахуванням можливостей. Разом з цим, саме завдяки цілеспрямованій борговій політиці з'являються умови зростання та реалізації інноваційного потенціалу. Все це зумовлює з однієї сторони до нарощення державних запозичень з іншої забезпечення утримання на економічно безпечному рівні державного боргу та гарантованого державою боргу, а також прозоре і ефективне управління ними у середньо- та довгостроковій перспективі.

Важливо відмітити, що боргова політика багато в чому пов'язана також із економічною ефективністю. Проблема економічної ефективності боргової політики періодично стає предметом дискусій між науковцями, економістами та практиками. Разом з цим, в сучасних умовах вітчизняна економіка дуже крихка і вразлива. Тому важливо дотримуватись наступних принципів: солідарність державної влади та громадянського суспільства, верховенство закону; ефективність, економічність, інноваційність та збалансованість економіки; соціальність, справедливість, консолідованість та свобода вибору в суспільстві. Завданнями щодо забезпечення солідарності державної влади та громадянського суспільства мають стати: широке залучення громадянського суспільства до процесів обговорення прийнятих основних напрямів політичного, соціального та економічного характеру, з метою вироблення узгоджених, солідарних, консолідованих рішень; подальший розвиток структур громадянського суспільства та активізація їхньої діяльності. Завданнями для досягнення

економічної самодостатності мають бути: ефективне використання наявних порівняльних конкурентних переваг країни; впровадження сучасних ресурсо- та енергозберігаючих технологій, що забезпечують економічне використання ресурсів; підвищення продуктивності праці на основі впровадження інноваційних технологій, що забезпечують модернізацію, диверсифікацію та вдосконалення виробничих процесів; усунення наявних дисбалансів та диспропорцій. Завданнями щодо забезпечення соціальної справедливості мають бути: забезпечення добробуту громадян; рівна доступність до економічних ресурсів; свобода вибору економічної діяльності; гарантії соціального захисту населення. Вагомим є обґрунтування конкретних завдань, шляхів та способів їх досягнення, відповідальних за їх виконання на поточну, середньострокову та довгострокову перспективу.

Висновки. Обґрунтованість реалізації боргової політики є ваговою умовою досягнення національних соціально-економічних інтересів. В сучасних умовах необхідне розуміння складності та багатовимірності порушених питань. При цьому вагомими завданнями залишаються підтримка економіки та забезпечення соціальної захищеності громадян. Ефективна боргова політика неможлива без сталого економічного зростання, що виступає матеріальною основою вирішення соціальних завдань. З метою мінімізації боргових ризиків, боргова політика повинна бути спрямована на: сприяння розвитку внутрішнього ринку державних цінних паперів та підвищення рівня його конкурентоспроможності; удосконалення боргового інструментарію, що сприятиме спрямуванню вітчизняного капіталу на розвиток реального сектору економіки.

Список використаних джерел

1. Концепція забезпечення національної безпеки у фінансовій сфері : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15 серпня 2012 р. № 569-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/569-2012-%D1%80#Text>
2. Кучер Г. В. Борговий механізм фінансування державних витрат. *Бізнес Інформ*. 2015. № 8. С. 207–214.
3. Mill, John Stuart. *Principles Of Political Economy With Some Of Their Applications To Social Philosophy* ; Vol. I. 593 S.
4. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
5. Офіційний сайт Міністерства фінансів України. URL: <https://www.mof.gov.ua>
6. Пасічний М. Д. Політика управління державним боргом. *Вісник КНТЕУ*. 2018. № 5. С. 19–34.
7. Самуельсон П. Э., Нордхаус В. Д. *Економіка*. 19-е изд.; пер. с англ. М.: Вильямс, 2015. 1360 с.
8. Середньострокова стратегія управління державним боргом на 2021-2024 роки : Постанова Кабінету Міністрів України від 05 грудня 2021 р. № 1291. URL: <https://mof.gov.ua>
9. Сміт А. *Добробут націй. Дослідження про природу та причини добробуту націй*. Київ: Port-Royal. 2001. 594 с.
10. Україна здійснила прайсінг додаткового випуску єврооблігацій на суму 500 мільйонів доларів США з погашенням в 2029 році. URL: https://mof.gov.ua/uk/news/ukraine_prices_us500_million_tap_of_outstanding_2029_eurobonds-3000
11. Уряд прийняв рішення про надання державних гарантій на портфельній основі у 2022 році. URL: https://mof.gov.ua/uk/news/uriad_priiniav_rishennia_pro_nadannia_derzhavnikh_garantii_na_portfelanii_osnovi_u_2022_rotsi-3377
12. Чугунов І. Я. *Бюджетна стратегія суспільного розвитку : монографія*. Київ : Київ.нац.торг.-екон.ун-т, 2021. 532 с.

References

1. Kontseptsiya zabezpechennya natsional'noyi bezpeky u finansoviy sferi : Rozporyadzhennya Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 15 serpnya 2012 r. № 569-r. [The concept of ensuring national security in the financial sphere: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine of August 15, 2012 № 569-r] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/569-2012-%D1%80#Text> [in Ukr.]
2. Kucher, H. V. (2015). Debt mechanism for financing public expenditures [Debt mechanism for financing public expenditures], *Biznes Inform*, vol. 8, pp. 207-214. [in Ukr.]
3. Mill, John Stuart. *Principles Of Political Economy With Some Of Their Applications To Social Philosophy* ; Vol. I. 593 S. [in Engl.]
4. Ofitsiynyy sayt Derzhavnoyi sluzhby statystyky Ukrayiny [Official site of the State Statistics Service of Ukraine]. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> [in Ukr.]
5. Ofitsiynyy sayt Ministerstva finansiv Ukrayiny [Official site of the Ministry of Finance of Ukraine]. URL: <https://www.mof.gov.ua/> [in Ukr.]
6. Pasichnyi M. D. Polityka upravlinnya derzhavnym borhom [Public debt management policy]. *Visnyk KNTEU*. 2018. № 5. S. 19–34. [in Ukr.]
7. Samuel'son, P.E., Nordkhaus, V.D. (2015). *Ekonomyka [Economics]*. 19nd ed. (Trans.). Moscow: Vyl'yams. 1360 p. [in Rus].
8. Sere'dn'ostrokova stratehiya upravlinnya derzhavnym borhom na 2021-2024 roky : Postanova Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 05 hrudnya 2021 r. № 1291 [Medium-term public debt management strategy for 2021-2024: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of December 5, 2021 № 1291]. URL: <https://mof.gov.ua> [in Ukr.]
9. Smit A. (2001). *Dobrobut natsiy. Doslidzhennya pro pryrodu ta prychny dobrobutu natsiy [An inquiry into the nature and causes of the wealth of nations]*, Port-Royal, Kyiv, 594 p. [in Ukr.]

10. *Ukrayina zdiysnyla praysynh dodatkovoho vypusku yevrooblihasiy na sumu 500 mil'yoniv dolariv SShA z pohashennyam v 2029 rotsi [Ukraine has priced an additional issue of Eurobonds worth \$ 500 million maturing in 2029]* URL: https://mof.gov.ua/uk/news/ukraine_prices_us500_million_tap_of_outstanding_2029_eurobonds-3000 [in Ukr.]

11. *Uryad pryynyav rishennya pro nadannya derzhavnykh harantiy na portfel'niy osnovi u 2022 rotsi [The government has decided to provide state guarantees on a portfolio basis in 2022]* URL: https://mof.gov.ua/uk/news/uriad_priiniav_rishennia_pro_nadannia_derzhavnykh_garantii_na_portfel'niy_osnovi_u_2022_rotsi-3377 [in Ukr.]

12. *Chugunov, I. Ya. (2021). Biudzhethna stratehiia suspilnoho rozvytku [Budget strategy of social development]. Kyiv: Kyi'v. nac. torg.-ekon. un-t. 532 p. [in Ukr.]*

ДАНИ ПРО АВТОРІВ

Макогон Валентина Дмитрівна, доктор економічних наук, старший науковий співробітник, професор кафедри фінансів Державного торговельно-економічного університету

e-mail: makvknteu@gmail.com

ORCID ID: 0000-0002-2331-8455

Researcher ID: P-3053-2017

Адаменко Ірина Петрівна, кандидат економічних наук, старший дослідник, провідний науковий співробітник відділу державних фінансів Науково-дослідного фінансового інституту Державного торговельно-економічного університету

e-mail: irynadamenko@gmail.com

orcid.org/0000-0002-5951-2145

Researcher ID: B-3587-2018

ДАНИЕ ОБ АВТОРАХ

Макогон Валентина Дмитриевна, доктор экономических наук, старший научный сотрудник, профессор кафедры финансов Государственного торгового-экономического университета

e-mail: makvknteu@gmail.com

Адаменко Ирина Петровна, кандидат экономических наук, старший исследователь, ведущий научный сотрудник отдела государственных финансов Научно-исследовательского финансового института Государственного торгового-экономического университета

e-mail: irynadamenko@gmail.com

DATA ABOUT THE AUTHORS

Makohon Valentyna, Doctor of Economics, Senior Researcher, Professor, Department of Finance, State university of trade and economics

e-mail: makvknteu@gmail.com

Adamenko Iryna, PhD in Economics, Senior Researcher, Leading Researcher of the Public Finance Department of the Research Financial Institute of the State university of trade and economics

e-mail: irynadamenko@gmail.com

УДК 336

<https://doi.org/10.31470/2306-546X-2022-54-155-166>

ДЖЕРЕЛА ФОРМУВАННЯ ТА НАПРЯМИ ВИКОРИСТАННЯ БЮДЖЕТУ ПЕНСІЙНОГО ФОНДУ УКРАЇНИ

Малишко В. В.

Предметом дослідження є бюджет Пенсійного фонду України.

Метою дослідження є аналіз джерел формування та напрямів використання бюджету Пенсійного фонду України.

Методи, що були використані в процесі дослідження: узагальнення, метод порівняльного аналізу, метод системно-структурного аналізу й синтезу, статистичний, загальнонаукові, спеціальні методи наукового пізнання та інші методи дослідження.

Результати роботи. Охарактеризовано сутність Пенсійного фонду України та бюджету Пенсійного фонду України. Зазначено, що відносять до джерел формування коштів Пенсійного фонду України. Вказано напрями використання коштів Пенсійного фонду України.

Галузь застосування результатів: Пенсійний фонд України, Державна казначейська служба України, Державна податкова служба України, Міністерство фінансів України, Верховна Рада України, органи місцевого самоврядування, об'єднані територіальні громади.

Висновки. Необхідною умовою пенсійного реформування є підготовка суспільства, його свідомості до сприйняття нової пенсійної системи.